

Horváth Attila

A CSENGERI ORSZÁGOS BÜNTETÉS- VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBEN TELEPÍTETT INNOVATÍV BIZTONSÁGTECHNIKA JELLEMZŐI

Bevezető

A Csongeri Országos Büntetés-végrehajtási Intézet koncepciójának kidolgozása során – amellett, hogy egy új, nagy fogvatartotti létszám befogadására alkalmas bv. intézet kerüljön létrehozásra – elsődleges szempont volt a fogvatartottak feletti kontrolltevékenység végrehajtásának reformszintű újragondolása oly módon, hogy az a fogvatartás biztonságának fenntartása érdekében végzett egyéb feladatok ellátásának metodikájával összhangban legyen. A biztonsági szaktevékenység innovatív rendszerelemekkel történő kiegészítése az utóbbi években is folyamatosan végrehajtásra került a már működő intézetekben, de a jelenlegi beruházás keretében – koncentrált jelleggel – kivitelezett nívók új korszakot nyitnak a büntetés-végrehajtási szervezet életében.

Az innovatív biztonságtechnikai rendszerelemek és az „okosbörtön” koncepció

A kialakított technikai megoldások és a dinamikus biztonsági elemek együttes alkalmazása lehetővé teszi, hogy az új büntetés-végrehajtási intézet a jelen kor elvárásainak megfelelően, vagy akár azokat túlszárnyalva működhessen Magyarország legmodernebb és egyik legnagyobb intézeteként. A koncepció kidolgozása során elsődleges szempont volt a fogvatartottakkal való érintkezés – high-tech eszközök telepítésével történő – minimálisra csökkentése oly módon, hogy a napirend szerinti tevékenységekkel járó biztonsági kockázat szintje ne emelkedjen.

Viselkedésanalitika

Az elítéltek napirend szerinti tevékenységének, valamint viselkedésük, magatartásuk, esetleges renitens megnyilvánulásai személyi állomány által történő, folyamatos megfigyelése lehetetlennek tűnő feladat, azonban a bv. szervek biztonságos működése szempontjából indokolt és szükséges. Tekintettel arra, hogy az élőerő állandó jelenléte

nem biztosítható a célzott figyelem folyamatos fenntartásával, ezért a – technikai újítások adta lehetőségeket kihasználva – több mint 500 darab elektronikus megfigyelési eszközre került viselkedésanalitikai program telepítésre. Ennek célja, hogy a rendszer a közvetített felvételeken felismerje az előre betáplált deviáns, a bv. intézet működésére veszélyt jelentő fogvatartotti viselkedésformákat, azonban emellett még egy nagyon fontos szerepe van, mégpedig az emberi élet védelme.

A különböző – napirend szerinti – tevékenységek során azonosítja a csoportosulást, a dulakodást, a verekedést, a falra vagy kerítésre felmászást, valamint az adott területre történő illetéktelen behatolást. Emellett észleli és jelzi a fogvatartott hirtelen földre kerülését vagy mozgásának abnormális módon történő megváltozását (például ájulás, görcsroham), ezzel segítve az életmentést. A jelenlegi fejlesztés hatására a program országos alkalmazása is megvalósítható, ugyanis a meglévő kamerarendszerre – a szükséges infrastruktúra rendelkezésre állása esetén – kiterjeszthető.

A fogvatartottak önálló mozgása

Az egyik legjelentősebb, még Európában is egyedülálló technológiai újítás a fogvatartottak önálló mozgási lehetőségének kialakítása. Ennek során az elítéltek meghatározott csoportja – a biztonsági kockázat minimalizálása mellett – lehetőséget kap arra, hogy kijelölt útvonalakon, különböző biztonságtechnikai eszközök kontrollja mellett, részben önállóan közlekedjen. Az elektronikus megfigyelési rendszer által közvetített képeken történő nyomon követés és a távvezérelt ajtónyitás kiegészítésre került az arcfelismerő rendszerrel.

A fejlesztés eredményeképpen létrehozott szoftverek egymással kommunikálva képesek figyelni a fogvatartottak napirendjét. Egy adott napirendi pont megkezdése előtt – a zárakban található KIOSZK terminálon történő jelentkezést követően – jogosultságot adhatnak az érintett fogvatartottnak az azokon a kapukon, ajtókon történő átjutásra, melyek a napirendi pont helyszínére vezető legrövidebb vagy legoptimálisabb útvonalon találhatók. A napi tevékenységek tekintetében a rendszer az esetleges ütközést (például az egészségügyi rendelés és a kiétkezés egy időpontban van) is tudja kezelni, ebben az esetben alternatív időpontokat ajánl fel a fogvatartott számára, vagy választási lehetőséget biztosít az ütközéssel érintett programok között. A fogvatartott informatikai rendszeren történő jelentkezése nem jelenti a jogosultság automatikus megadását, az útvonal a napirendi pont végrehajtásának biztosítására kijelölt személyi állományi tag jóváhagyását követően lesz aktív.

Előbbieknek köszönhetően, a személyi állomány tagjai meg tudják határozni a sétaudvarokon, közösségi területeken, szervezett programokon (például oktatás, egészségügyi/orvosi rendelés, egyházi foglalkozás) és az egyes munkaterületeken

tartózkodó fogvatartottak pontos személyét és létszámát. Az elítéltek aktuális tartózkodási helyének és mindenkor tevékenységének elektronikus megfigyelése érdekében, az önálló mozgással érintett területeken (például sétaudvar, tanterem, munkahely) digitális rögzítési pontok és forgóvillás áteresztő kapuk kerültek telepítésre. Az ajtók és az áteresztő kapuk akkor válnak átjárhatóvá, ha a fogvatartottnak engedélyezésre került az adott útvonalon történő haladás, tehát a napirendi ponton részt vehet, ellenkező esetben a rendszer riasztást generál, és az ajtó nem nyílik. Az érintett pontokon a SAFE rendszerben is rögzíteni kell a fogvatartottak helyét, tevékenységét. Mindazon esetekben, amikor a fogvatartott a megadott szektorok, körletrészek között önállóan mozoghat, a szektorhatárokon és az átlépési pontokon személyazonosítás szükséges, amit az arcfelismerő terminálok végeznek.

Távvezérelt, motoros zárkaajtók

Az előbbieken felvázolt, önálló mozgási metodika nem valósulhatna meg az elektromosan működtethető zárkaajtók nélkül. Az ajtókat a személyi állomány egy központi vezérlőből vagy a SAFE készülékéről tudja működtetni. A zárkák mellett érintőképernyővel ellátott vezérlőegységek is kialakításra kerültek, melyek alkalmazásával nyitható a kéz- és lábbilincselő nyílás, továbbá a hozzá tartozó zárkának az áramellátása is itt szabályozható. A zárkaajtó betekintő nyílására digitális fólia lett felhelyezve, ami egy gombnyomással áttetszővé válik, így a személyi állomány a számára meghatározott ellenőrzési kötelezettséget a hagyományos módszerrel ugyan, de mégis egy korszerű technológiával kiegészített eszközzel tudja végrehajtani.

Fogvatartotti karpánt

A fogvatartottak feletti kontroll megvalósulását – a fent említetteken túl – az intézetben elhelyezett elítéltek részére biztosított karpánt is segíti, mely a helymeghatározást szolgálja, valamint az életfunkciókat is figyeli az előre, egyénileg beállított egészségügyi adatok alapján. Amennyiben a program a megadott határértékek átlépését észleli, riasztást generál, így a személyi állomány tagjai azonnal tudnak intézkedni.

Okosóra a személyi állomány részére

A fogvatartotti karpánthoz hasonló, de bővebb funkciókkal ellátott, a személyi állomány részére biztosított „felügyelői okosóra” is innovatív rendszerelem, amely a személyi állomány védelmének fokozása érdekében került kifejlesztésre. Az életfunkciók és a helymeghatározás monitorozásán felül az eszköz gyorsulásmérővel van felszerelve, így ha a viselője hirtelen – rosszullet, vagy esetleg fogvatartott általi támadás következtében – földre kerül, automatikusan riasztást generál, mindemellett személyi riasztó funkcióval is el van látva. Az eddigi, mágneskártyával történő ajtónyitási metodikával

szakítva, a személyi állomány az arcfelismerő terminálok használatával, továbbá azokon a területeken, ahol az arcfelismerő rendszer kialakítását biztonsági szempontok nem indokolták, ott az okosórába telepített NFC-chip- és a kijelölt ajtó vagy átjáró mellé applikált NFC-olvasó-alkalmazásával közlekedhet az intézetben.

Testszenner

A tiltott tárgyak – és azokon belül is az illegálisan tartott mobiltelefonok – bv. intézetekbe történő bejutásának megakadályozását eddig is kiemelt prioritással kezeltük. A projekt koncepciójának kialakítása során alapvető szempont volt, hogy a prevenció új szintre emeljük. Az elképzelés ebben az esetben is az innováció útján valósult meg, ugyanis intézkedés történt olyan testszennerek felkutatására és beszerzésére, amelyek képesek a testfelületen és a testben elrejtett tiltott tárgyakat kimutatni. Az eszközök az intézet belépési pontjain, a fogvatartottak útvonalait keresztező csomópontokon, valamint a munkacsarnokok bejáratánál kerültek elhelyezésre, ezzel biztosítva a kétlépcsős átvizsgálást. Természetesen a kapukeretes és a kézi fémkeresők alkalmazása is megmaradt, így a már korábban említett „régi-új” ötvözetével fokozható a biztonság.

Drónjárőr, dróndetektálás

A jelen kor rohamosan fejlődő és egyre nagyobb teret kapó technológiai újítása a pilóta nélküli légitánc. A büntetés-végrehajtási szervezet már korábban is foglalkozott a drónok alkalmazásának lehetőségeivel, de konkrét, a mindennapi biztonsági szaktevékenységet támogató megoldás csak most került megvalósításra. Az intézet külső védelmi vonalának személyi állomány általi, járőrözés keretében történő vizsgálatát váltják ki a drónok oly módon, hogy az előre betáplált útvonalon („járőrútvonal”) automatikusan végighaladnak, majd a rájuk szerelt kamerák élő képei figyelemmel kísérhetők.

A pilóta nélküli járművek civil lakosság általi alkalmazásának elterjedésével felmerült a tiltott tárgyak légi úton történő bejuttatásának a lehetősége. Ennek megelőzésére dróndetektáló rendszer üzembe helyezésére is sor került, ami képes az idegen járművet észlelni, a bv. intézet külső védelmi vonalától beállítástól függő távolságra megállítani és leszállásra kényszeríteni.

Záró gondolatok

A büntetés-végrehajtás biztonságtechnikai rendszerelemeit forradalmasító eszközök bár fokozzák a fogvatartás biztonságát, de önmagukban nem alkalmasak a rendkívüli események megelőzésére, felszámolására, emiatt a személyi állomány jelenléte továbbra is szükséges. A fentiek okán kulcsfontosságú az intézetben szolgálatot teljesítők képzése,

ezen belül kiváltképp az innovatív és egyéb rendszerelemek szabályos alkalmazásának elsajátítása.

Az előzőekben taglalt technikai eszközök működésükkel oly mértékben segítik és támogatják a személyi állomány szolgálatellátását, valamint a fogvatartás biztonságának elvárt szinten tartását, hogy azok jövőbeni, valamennyi bv. intézetben történő – ütemezett és differenciált – telepítése előremutató intézkedésként fogalmazódik meg. Az építészeti és technikai újítások alkalmazásával a büntetés-végrehajtási szervezet az eddigi fejlesztéseit is túlszárnyalva, korszakalkotó módon létrehozott egy olyan bv. intézetet, ami a XXI. század rohamos informatikai fejlődéséhez oly módon zárkózik fel, hogy a személyi állomány munkakörnyezetét és a biztonsági szaktevékenység ellátását is sikerült magasabb szintre emelnie.